

Dkt. David L. Mathewson, Theolojia ya Agano Jipya, Kipindi cha 3, Uumbaji, Ardhi, na Burudani katika Agano la Kale

© 2024 Dave Mathewson na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Dave Mathewson katika mfululizo wake wa mihadhara kuhusu Theolojia ya Agano Jipya. Huu ni kipindi cha 3, Uumbaji, Ardhi, na Burudani katika Agano la Kale.

Kwa hivyo, tunaanza kuangalia mada ya uumbaji, uumbaji mpya, na ardhi.

Nimezijumuisha zote pamoja kwa sababu, kama tutakavyoona, uumbaji na ardhi, nadhani vimeunganishwa, na vyote viwili vinapata utimilifu wake kama tutakavyoona na kutarajia uumbaji mpya, ambao tunaupata ukitarajiwa katika maandiko ya unabii lakini ambao unapata utimilifu wake wa mwisho katika Ufunuo 21. Hadi sasa, tumeona kwamba katika tendo jipya la ubunifu, Mungu huunda ulimwengu unaofaa kuendeleza maisha ya watu wake, na uumbaji ni zawadi ya Mungu. Nchi ni zawadi kwa watu wake, mazingira ambayo wanaweza kuishi, mahali ambapo Mungu anakusudia kukaa nao na kukaa nao pia.

Ni muhimu kutambua kwamba mada ya uumbaji ina vipengele vya kimwili na kiroho. Kwa hivyo, tunazungumzia dunia halisi, lakini ni mahali pa baraka, mahali pa uwepo wa Mungu pamoja na watu wake. Ni mahali ambapo panahitaji utii wao.

Kwa hivyo, tunapofikiria kuhusu mada ya uumbaji na ardhi, tunashughulika na moja ambayo si ya kimwili tu bali pengine ina vipengele vya kimwili na kiroho vilivyounganishwa nayo. Jambo lingine la kuvutia, labda kama maelezo ya pembeni, lakini moja ambalo sitaki kuliendeleza sana kwa sababu kuna hata mjadala kuhusu jinsi ya kuelewa lugha ya Mwanzo 1-2 kuhusu dunia kuwa bila umbo na tupu kabla ya Mungu kuanza katika siku sita za uumbaji ili kuleta mazingira haya, zawadi hii ya ardhi ambayo anawapa watu wake. Lakini pengine, tunapofikiria kuhusu kutokuwa na umbo na tupu, hii angalau inaanzisha mada ya Mungu kuchukua kile kilicho katika mvurugo au machafuko na kuleta utaratibu katika tendo la ubunifu au Mungu akishinda machafuko katika tendo la ubunifu.

Tutaona hili likianzisha muundo ambao utajitokeza katika sehemu kadhaa katika Agano la Kale na katika Agano Jipya pia, ambapo uumbaji unaonekana kama mahali pa machafuko na sasa, pamoja na dhambi, mahali pa machafuko ambayo Mungu atashinda katika tendo jipya la ubunifu ambalo hatimaye litatokea katika uumbaji mpya unaotarajiwa katika maandishi fulani ya kinabii lakini pia katika Ufunuo 22. Kwa hivyo, tunaweza kurudi kwenye hilo baadaye, lakini weka aina hiyo katika kona ya akili yako. Tumeangalia Mwanzo 1-2 kwa upande wa kile kinachosema kuhusu

uumbaji, lakini nataka kuangalia maandishi mengine ya Agano la Kale, na ikiwa una nia ya matibabu kamili na orodha ya maandishi ya Agano la Kale, mtu anaweza kushauriana na Greg Beals kuhusu theolojia ya Agano Jipya au theolojia ya kibiblia ya Agano Jipya, maendeleo ya mada za Agano la Kale katika Agano Jipya kwa maandishi ya kina zaidi na matibabu ya baadhi ya maandiko hayo.

Lakini nataka tu kuangalia kile ninachofikiri ni baadhi ya maandiko makuu yanayoendelea kufuata Mwanzo 1-2 hasa utangulizi wa dhambi na uovu katika uumbaji wa Mungu. Maandiko hayo yanaendeleza motifu au mada ya uumbaji na ardhi na uumbaji mpya pia. Sehemu ya kwanza ya kusimama labda itakuwa simulizi la gharika katika Mwanzo 6-9, ambalo ningeipa jina la On the Way to a New Creation.

Hiyo ndiyo simulizi ya gharika na hadithi nzima ya kufuatia gharika, kuibuka tena kwa nchi kavu, na tunachokiona kwa agizo la Mungu kwa Nuhu, nadhani, ni kwamba limeundwa kuwa tendo jipya la ubunifu lililochorwa kwenye mfano wa la kwanza katika Mwanzo sura ya 1-2. Kwa hivyo, unaposoma Mwanzo sura ya 1-2 na haswa sura ya 8-9 ya Mwanzo katika simulizi ya gharika, kuna miunganisho mingi ambayo inaonekana kwangu kupendekeza kwamba Mungu anafufua shauku yake katika uumbaji au Mungu, kwa namna fulani anabadilisha tendo jipya la ubunifu linalobadilisha uumbaji. Acha niwataje michache tu.

Hatuna muda wa kuangalia maelezo mengi, lakini kwa mfano, katika Mwanzo sura ya 8, mistari ya 17 na 20, tunapata maji yakifunika uumbaji wote, labda kwa njia ile ile ambayo roho huelea juu ya vilindi vya maji au uumbaji wa maji katika Mwanzo sura ya 1 na mistari wa 2. Kwa hivyo, katika sura ya 8 na 17-20, toa kila aina ya kiumbe hai kilicho pamoja nawe: ndege, wanyama, viumbe vyote vinavyotembea ardhini ili viweze kuongezeka juu ya nchi. Kwa hivyo, Nuhu akatoka pamoja na wanawe, na mkewe, na wake za wanawe, wanyama wote, na viumbe vyote vinavyotembea ardhini, na ndege wote na kila kitu kinachotembea duniani kikatoka katika safina aina moja baada ya nyingine, kisha Nuhu akajenga safina. Kwa kweli, hiyo sio ile niliyotaka.

Ni sura ya 7. Kwa siku arobaini, mafuriko yaliendelea kuja juu ya nchi, na maji yalipozidi kuongezeka, yaliinua safina juu ya nchi. Maji yakaongezeka na kuongezeka sana juu ya nchi, na safina ikaelea juu ya uso wa maji. Ikaongezeka sana juu ya nchi, na milima yote mirefu chini ya nchi na mbingu ikafunikwa.

Maji yaliongezeka na kufunika milima hadi kina cha zaidi ya futi ishirini. Unapaswa kupata picha hapo kwamba una picha hii ya maji yanayofunika uumbaji wote, labda kama tafakari ya Mwanzo 1-2, ambapo roho inaelea juu ya vilindi vya maji. Kisha tunaona katika Mwanzo 8:11-14 kwamba nchi kavu inajitokeza, labda kama tafakari ya Mwanzo 1, ambapo nchi kavu inajitokeza siku ya tatu ya uumbaji, ambapo maji hutengana, na nchi kavu inajitokeza.

Kwa hivyo, katika simulizi la mafuriko, maji yanapungua, na nchi kavu inaibuka. Sura ya 8 inaanza na mstari wa 11. Njiwa aliporudi, Nuhu alimtuma njiwa; njiwa aliporudi kwake jioni, mdomoni mwake kulikuwa na jani la mzeituni lililokuwa limechumwa.

Ndipo Nuhu akajua kwamba maji yalikuwa yamepungua kutoka duniani. Alingoja tena kwa siku zaidi na kumtuma njiwa wake nje tena, lakini wakati huu, hakurudi. Kufikia siku ya kwanza ya mwezi wa kwanza wa mwaka wa 601 wa Nuhu, maji yalikuwa yamekauka kutoka duniani, na Nuhu kisha akaondoa kifuniko cha safina na akaona kwamba uso wa nchi ulikuwa umekauka.

Kwa hivyo, picha hii ya nchi kavu ikiibuka, pamoja na labda kutajwa kwa jani la mzeituni ambalo njiwa alichuma, pia inaonyesha mimea inayoibuka katika tendo la kwanza la ubunifu katika Mwanzo 1. Lakini jambo la tatu la kuvutia umakini, pamoja na maji yaliyofunika dunia, pamoja na nchi kavu na hata mimea inayoibuka, jambo la tatu ni agizo la uumbaji alilopewa Adamu, ambalo pia linarudiwa kwa Nuhu katika sura ya 9. Kwa hivyo Nuhu na familia yake walipotoka kwenye safina kwenye nchi kavu baada ya maji kuibuka katika aina hii ya uumbaji mpya, tendo jipya la ubunifu, katika sura ya 9, mstari wa 1. Kisha Mungu akambariki Nuhu na mwanawe, akawaambia, Zaeni, mkaongezeke, mkaijaze dunia. Na mstari wa 7, Nanyi, zaeni, mkaongezeke, mkaongezeke duniani, mkaongezeke juu yake. Kwa kweli, agizo hilo limetolewa kwa wanyama.

Mstari wa 17: Toeni kila aina ya kiumbe hai; hii ni sura ya 8, mstari wa 17, kilicho pamoja nanyi, ndege, wanyama, na viumbe vyote vitambaavyo ardhini ili viweze kuongezeka duniani na kuzaa na kuongezeka juu yake. Kwa hivyo, agizo lile lile walilopewa Adamu na Hawa na wanyama la kuongezeka na kuzaa, kuongezeka, na kuijaza dunia sasa limepewa Nuhu na wanyama wanaotoka kwenye safina. Kwa hivyo, kwa kumalizia, nadhani miunganisho hii inaonyesha kwamba simulizi ya mafuriko, kwa namna fulani, ni uharibifu na uumbaji.

Huo ni uharibifu na hukumu kwa maji yanayofunika dunia nzima, kwa namna fulani ikiharibu, ikihukumu uumbaji wa kwanza na kisha tendo jipya la ubunifu linalofanana na sura ya 1 na 2 ya Mwanzo. Tendo jipya la ubunifu ambapo maji hupungua, nchi kavu huibuka, na mimea huibuka, na kisha agizo jipya hupelele Adamu kama Nuhu katika Mwanzo sura ya 9. Kwa hivyo, katika Mwanzo sura ya 9, simulizi la mafuriko linaweza kuonekana kama aina ya njia ya uumbaji mpya. Ni aina ya tendo jipya la ubunifu ambapo Mungu anahukumu uumbaji wake wa kwanza kwa maji lakini kisha anaanza kuunda uumbaji mpya, pia akionyesha kujitolea kwa Mungu kwa uumbaji wa kwanza tena kwamba hataharibu mpango mzima na kuanza upya tu.

Sehemu inayofuata ya kusimama baada ya simulizi ya gharika labda ni Mwanzo sura ya 12. Katika Mwanzo sura ya 12, 1 hadi 2, tunaanza simulizi ndefu ambapo Ibrahimu ndiye mhusika mkuu na anaangaziwa katika sehemu kubwa ya kitabu cha Mwanzo, kuanzia sura ya 12. Katika Mwanzo sura ya 12, 1 na 2, nitasoma mistari mitatu ya

kwanza ya Mwanzo sura ya 12, sehemu ya ahadi ya Mungu iliyotolewa kwa Ibrahimu anapothibitisha kile ambacho kimekuja kujulikana kama agano la Ibrahimu, ambalo tutalishughulikia baadaye.

Kwa njia, jambo moja la kusema hapa ni kama kando lakini linahitaji kusemwa, angalau kushughulika na mada ya kwanza kabisa. Haiwezekani kushughulikia mada hizi kwa kujitenga. Unapoanza kushughulika na mada moja, karibu bila shaka lazima uigugushe na kuiunganisha na mada zingine.

Kwa kweli, tutaona kwamba baadhi ya maandiko yaleyale tunayoshughulikia katika uumbaji, kama vile uumbaji mpya, yatashughulikiwa kwa uhusiano na mada zingine. Kwa hivyo, haiwezekani kuyashughulikia kwa njia ya pekee. Yanahusiana kwa karibu sana.

Kwa hivyo, suala la ardhi inayohusiana na Ibrahimu pia linahusiana kwa karibu na agano na mada zingine kadhaa pia. Kwa hivyo, tutashughulikia sura hii tena baadaye tutakaposhughulikia mada ya agano na agano ambalo Mungu alifanya na Ibrahimu kuanzia hapa na kwingineko katika Mwanzo. Lakini ngoja nisome mistari hii mitatu ya kwanza ya sura ya 12.

Bwana akamwambia Ibrahimu, Toka katika nchi yako, na watu wako, na nyumba ya baba yako, uende mpaka nchi nitakayokuonyesha; nami nitakufanya kuwa taifa kubwa, na kukubariki.

Nitalikuza jina lako, nawe utakuwa baraka, nami nitawabariki wale wanaokubariki. Yeyote anayekulaani, nitamlaani, na mataifa yote ya dunia watabarikiwa kupitia wewe.

Sasa, angalia baadhi ya miunganisho na uumbaji. Angalia lugha ya baraka na laana ambayo inaweza kuunganishwa na uumbaji. Baadaye, suala la mbegu, mbegu au wazao wa Ibrahimu, linaunganishwa na mbegu ya mwanamke katika sura ya 3 ya Mwanzo.

Kwa hivyo, kuna aina zote za miunganisho mingine. Lakini nataka utambue katika mstari wa kwanza kabisa kwamba nia ya Mungu ya kumwita Ibrahimu hapa hatimaye ni kumleta katika nchi. Kwa hivyo, Mungu anaahidi kwamba atamleta Ibrahimu katika nchi.

Sasa swali langu la haraka ni, kwa nini atampeleka kwenye nchi? Kusudi lake ni nini? Kwa nini asiende kwenye nchi hii? Kwa nini ataenda kwenye nchi nyingine? Mwishoni mwa siku, na kwa madhumuni yetu, inatosha kutambua kwamba hii ni kutimiza ahadi ya Mungu katika uumbaji katika Mwanzo 1 na 2. Adamu na Hawa walifukuzwa kutoka kwenye nchi. Kwa hivyo, katika Mwanzo 1 na 2, Mungu aliumba nchi,

mazingira yanayofaa kwa Adamu na Hawa kuishi. Aliwaweka Edeni, katika patakatifu pa bustani ambapo Mungu anakaa na watu wake.

Anawaweka hapo ili kuwatunza na kuwalinda, ili kuwalinda kama makao ya Mungu. Lakini Adamu na Hawa wanatenda dhambi, nao wanafukuzwa kutoka katika nchi. Sasa, nadhani tunachokiona kikiendelea katika sura ya 12 ni kwamba Mungu sasa anatimiza nia yake ya kuwarudisha watu wake katika nchi ambayo awali alikusudia waifurahie katika Mwanzo 1 na 2. Tena, tutaona miunganisho mingine mingi kati ya Mwanzo 1 na 2 na simulizi hapa.

Lakini hoja ni kwamba Adamu ndiye mwanzo wa mpango wa Mungu wa kurekebisha yaliyoharibika katika Mwanzo 1 na 2 katika ngazi kadhaa. Lakini moja ya ngazi hizo ni ahadi ya nchi. Mungu anaumba nchi katika Mwanzo 1 na 2 ili watu wake waifurahie.

Wametengwa na hilo kwa sababu ya dhambi. Sasa, katika mazingira, kama tulivyosema, Mungu hawezi tu kuondoa mpango wake. Lakini Mungu atauondoa sasa; Agano la Kale na Agano Jipya ni aina ya utatuzi wa migogoro.

Mgogoro ulioanzishwa katika sura ya 3 ya Mwanzo utatatuliwaje? Sasa, tunaona azimio linaloanza kutokea. Tuliona kwa namna fulani likitabiriwa na kutarajiwa katika kitendo cha ubunifu katika Mwanzo 8 na 9 katika simulizi la gharika. Lakini sasa tunaona azimio la hilo likianza kutokea kwa Mungu akimwita Ibrahimu na sasa kumleta kwenye nchi.

Yaani, sasa Mungu anaanza kutimiza kusudi la watu wake kuishi katika nchi. Na tutamwona Mungu akiishi katikati yao baadaye. Lakini Ibrahimu ndiye mwanzo wa mpango wa Mungu wa kurekebisha yaliyoharibika katika Mwanzo 1 na 2, huku Adamu na Hawa wakifukuzwa kutoka katika nchi.

Sasa, Mungu anaonyesha nia yake ya kuwarudisha katika nchi aliyowaumbia ili waifurahie katika Mwanzo 1 na 2. Kuna mengi zaidi ya kusemwa, lakini angalau katika hatua hii, Mwanzo 12 si pekee; hii ni sehemu mpya ya hadithi. Hii inaunganisha nyuma na Mwanzo 1 na 2 na inaelezea nia ya Mungu ya kurekebisha yaliyoharibika huko nyuma. Sehemu nyingine ya kusimama, kwa kuigusia kwa ufupi sana, lakini sehemu nyingine ya kusimama labda ni Kutoka.

Katika kitabu cha Kutoka, sura za mwanzo za Kutoka pengine zinapaswa pia kuonekana kwa namna fulani kama kiumbe kipya. Ni wazi kwamba Kutoka, kama utakavyoona baadaye katika Agano la Kale, katika fasihi ya Israeli, Kutoka kunakuwa kielelezo bora cha ukombozi wa Mungu kwa watu wake na kutenda kuwaokoa watu wake kutoka utumwani na kutoka Misri. Lakini katika ngazi nyingine, Kutoka kunapaswa pia kuonekana kama kiumbe kipya.

Kwa kweli, andiko moja la kibiblia linalozungumzia kati ya Agano Jipya linaita Kutoka uumbaji mpya. Linasema kitu kwa maana fulani, Mungu anaumba, kana kwamba anaumba vitu upya. Kwa mfano, Greg Beal amesema kwamba kwa kuja kwa mapigo yote, yalikusudiwa kuwa hukumu juu ya dunia, sawa na jinsi Mungu alivyoihukumu dunia kwa gharika.

Kwa hivyo, mapigo kumi ambayo Mungu alimletea Musa, yaliyoletwa juu ya nchi ya Misri, yanaweza kuonekana kama uharibifu au hukumu juu ya dunia. Angalia kwamba mara nyingine tena, mada, hata ya Bahari Nyekundu, tunaweza kuona, ningebishana, na tutaona hili baadaye, kwa sababu tutashughulikia mada ya Kutoka kwa undani zaidi baadaye. Lakini kuenea kwa maji, au kuondolewa kwa maji, ili nchi kavu itokee, inaonekana pia kuakisi simulizi la uumbaji katika Mwanzo sura ya 1 na 2. Ambapo tena, Mungu, kitu kinachowatishia watu, kitu ambacho ni kizuizi, kitu ambacho hakina utaratibu, sasa kimeondolewa ili watu waweze kuvuka kwenye nchi kavu, wakielekea kwenye urithi wao.

Ambayo ni nchi aliyoahidiwa Ibrahimu katika Mwanzo sura ya 12. Kwa hivyo, mada hii ya mapigo kama hukumu juu ya dunia, Kutoka ni aina ya uumbaji mpya, kuondolewa kwa maji, ili watu waweze kuvuka na hatimaye kuingia katika nchi ya ahadi ambayo Mungu amewapa. Yote hayo yanaonyesha kwamba, kwa namna fulani, Kutoka pia kunaweza kuonekana kama uumbaji mpya.

Nitafupisha tu, sitaangalia maandishi yoyote kwa undani, lakini ni wazi, masimulizi ya Agano la Kale yanayohusiana na utekaji wa nchi ya Kanaani yanakusudiwa kuwa utimilifu wa ahadi kwa Ibrahimu na mababu kuanzia Mwanzo 12 na kwingineko. Ni wazi kwamba, baada ya Ibrahimu, mababu wengine pia waliahidiwa nchi ambayo Mungu alikuwa amemuahidi Ibrahimu hapo awali. Kwa hivyo masimulizi ya Agano la Kale kuhusu utekaji wa nchi ya Kanaani, kuanzia Yoshua na kwingineko, yanakusudiwa kuwa utimilifu wa ahadi iliyotolewa kwa Ibrahimu, lakini pia nia ya Mungu ya uumbaji katika Mwanzo 1 na 2. Huu ni ugawaji wa neema wa nchi ambayo Mungu alikuwa ameianzisha tayari katika Mwanzo 1 na 2. Adamu na Hawa walipoteza kwa sababu ya dhambi, lakini sasa, kuanzia na Ibrahimu na sasa yakitimizwa katika utekaji, Mungu analeta utimilifu kwa kuwarudisha watu kwenye nchi baada ya kuwafukuza Adamu na Hawa katika Mwanzo sura ya 1 na 2 na Mwanzo 3 haswa.

Lakini, kama Adamu na Hawa, kama hadithi inavyoendelea, kama Adamu na Hawa, Israeli hawatii katika nchi, nao wanahamishwa kutoka katika nchi kama zawadi ya Mungu kwao, kama mahali pa baraka ya Mungu, na kama mahali pa uwepo wa Mungu. Ili kukuonyesha tena kwamba mada hizi zote zinahusiana, hii ilikuwa sehemu ya ahadi ya agano, kwamba Mungu aliahidi kwamba kungekuwa na baraka katika nchi ikiwa wangetii, lakini kungekuwa na laana, kufukuzwa na uhamisho kwa sababu ya kutotii. Na hivyo ndivyo hasa hutokea.

Kwa hivyo, hasa unapoingia katika baadhi ya kile kinachoitwa manabii wa kabla ya uhamisho au uhamisho, unaanza kusoma hadithi ya jinsi kwanza ufalme wa kaskazini wa Israeli na kisha ufalme wa kusini wa Yuda ulivyopelekwa uhamishoni, ukiondolewa kutoka nchi, mahali ambapo Mungu alikuwa amewaleta, mahali alipomwahidi Ibrahimu, katika kutimiza Mwanzo 1 na 2. Sasa, wamehamishwa kama vile Adamu na Hawa walivyokuwa tangu uumbaji wa kwanza. Kwa hivyo, hii inatuacha na swali, kisha tena, swali lile lile tuliloliona katika Mwanzo 3 sasa linaulizwa tena. Mungu atawarudishaje watu wake katika nchi yao? Nchi itakuwaje tena mahali ambapo watu wa Mungu hukaa na ambapo Mungu hukaa nao katikati yao? Mungu atatatuaje mgogoro huo? Atatimizaje ahadi yake? Kuanzia Mwanzo 1 na 2, lakini kisha kuanzia na Ibrahimu katika Mwanzo sura ya 12.

Jibu linatokea katika fasihi ya kinabii na manabii. Ambapo manabii hutarajia mara kwa mara, pamoja na mambo mengine, na tutaona fasihi ya kinabii ina jukumu muhimu katika maendeleo yetu ya baadhi ya mada hizi. Manabii hutarajia wakati ambapo Mungu atawarejesha tena watu wake katika nchi yao.

Tena, katika kutimiza Mwanzo 1 na 2, lakini pia katika kutimiza ahadi iliyotolewa kwa Ibrahimu katika Mwanzo 12, ambayo yote yanaenda pamoja. Haya si mambo mawili tofauti. Lakini manabii wanatarajia katika kutimiza Mwanzo 1 na 2 na Mwanzo 12, wakati ambapo Mungu atawarudisha watu wake katika nchi yao.

Kwa hivyo, nia ya Mungu ya kuunda upya nchi ili kutoa mahali panapofaa kwa watu wake kuishi na ili Mungu aweze kuishi nao itatimizwa. Kwa hivyo, ninachotaka kufanya ni kuangalia tu baadhi ya maandishi ya kinabii yaliyo wazi zaidi kama mifano ya jinsi maandishi ya kinabii yanavyopatana. Tunaweza kutaja mengine kadhaa, lakini kuonyesha jinsi maandishi ya kinabii yanavyopatana katika kutarajia kurudi kwa watu wa Mungu katika nchi ya Israeli.

Na nadhani, sehemu ya kuanzia ni Ezeieli sura ya 36 na 37. Tena, mtu anaweza kuashiria maandishi katika Zekaria, mtu anaweza kuashiria maandishi katika Yeremia, na mtu anaweza kuashiria maandishi katika karibu kitabu chochote cha unabii kinachotarajia kurudi kutoka nchi baada ya uhamisho. Israeli ilipofuata mfano wa Adamu na Hawa wa kuwa katika nchi, kutotii kulisababisha uhamisho.

Sasa, maandiko ya kinabii yanatabiri kurudi katika nchi hiyo katika kutimiza Mwanzo 1 na 2 na Mwanzo sura ya 12. Ezeieli 36 na 37, haswa Ezeieli 37 hadi mwisho kabisa wa kitabu, sura ya 48. Lakini nitazingatia kwa muda mfupi tu vifungu vichache kutoka Ezeieli sura ya 36 na 37 ambapo Mungu anaelezea nia yake ya kuwarejesha watu katika nchi hiyo.

Na katika baadhi ya maandiko haya, kuna uhusiano wazi na Mwanzo 1 na 2 na Mwanzo 12 pia. Tena, hii si Mungu tu anayewarudisha katika nchi kwa ajili ya kuwarudisha katika nchi kwa sababu wanahitaji mahali pa kuishi. Lakini nia ya Mungu

inarudi nyuma hadi Mwanzo 1 na 2. Kwa hivyo katika Ezekieli 36 na 37, tunamwona Mungu akitabiri wakati ambapo atawakusanya watu kutoka uhamishoni na kuwarudisha katika nchi yao.

Kwa mfano, katika sura ya 36, nitasoma mistari michache tu kuanzia 17 hadi 18. Nitasoma pia mstari wa 16. Neno la Bwana likaniambia, Mwanadamu, ambayo ndiyo njia ya Mungu ya kumwambia Ezekieli katika maandiko haya.

Mwanadamu, watu wa Israeli walipokuwa wakiishi katika nchi yao wenyewe, waliitia unajisi kwa mwenendo wao na matendo yao. Hiyo ndiyo nchi ambayo Mungu alikuwa amewapa katika kutimiza ahadi zake kwa Ibrahimu na Mwanzo 1 na 2. Waliitia unajisi kwa mwenendo wao na matendo yao. Mwenendo wao ulikuwa kama unajisi wa kila mwezi wa mwanamke machoni pangu.

Kwa hiyo, nilimwaga ghadhabu yangu juu yao kwa sababu walikuwa wamemwaga damu katika nchi hiyo na kwa sababu walikuwa wameitia unajisi kwa sanamu zao. Niliwatawanya kati ya mataifa, nao wakatawanyika katika nchi zote. Niliwahukumu kulingana na mwenendo wao na matendo yao.

Na mstari wa 24, kwa maana nitawatoa katika mataifa. Nitawakusanya kutoka nchi zote na kuwarudisha katika nchi yenu wenyewe. Na mstari wa 28 pia.

Mtaka katika nchi niliyowapa baba zenu. Hiyo ndiyo ahadi iliyotolewa kwa Ibrahimu na Isaka, iliyorudiwa kwa Isaka na Yakobo. Nitawarudisha katika nchi niliyowapa baba zenu.

Mtakuwa watu wangu, nami nitakuwa Mungu wenu. Kuna fomula ya agano, kwa hivyo nchi na agano pia vimeunganishwa. Lakini hoja yangu ni kwamba, angalia katika maandiko haya yote Mungu anakusudia kuwarejesha watu wake kwenye nchi, ambayo anaiunganisha na ahadi ambayo Mungu aliwapa mababu zake kuanzia Mwanzo 12, ambayo tulibishana kuwa ni sehemu ya utimilifu wa nia ya Mungu katika Mwanzo 1 na 2, kwamba watu wake wangeishi katika nchi, nchi au dunia yenye neema ambayo Mungu anaiumba kwa ajili ya watu wake.

Kuruka hadi sura inayofuata, sura ya 37 ya Ezekieli. 37 na mistari ya 21 hadi 23. Na Mungu anamwambia Ezekieli awaambie watu; hivi ndivyo Bwana Mwenye Enzi Kuu asemavyo.

Nitawatoa Waisraeli kutoka katika mataifa walikokwenda uhamishoni, nami nitawakusanya kutoka pande zote na kuwarudisha katika nchi yao wenyewe, nami nitawafanya kuwa taifa moja katika nchi hiyo, juu ya milima ya Israeli.

Kutakuwa na mfalme mmoja juu yao wote, nao hawatarudi kuwa mataifa mawili, wala hawatagawanyika katika falme; wala hawatajitia unajisi tena kwa sanamu zao,

wala kwa machukizo yao, wala kwa makosa yao mengine; kwa maana nitawaokoa na uasi wao wote.

Nitawatakasa, nao watakuwa watu wangu, nami nitakuwa Mungu wao.

Hiyo ndiyo fomula ya agano tena. Mstari wa 25. Watakaa katika nchi niliyompa mtumishi wangu Yakobo, nchi waliyoishi baba zenu.

Kwa hivyo, katika sehemu hii, Mungu anaelezea nia yake ya kuwarudisha watu kwenye nchi hiyo katika kutimiza ahadi aliyopewa Ibrahimu kwamba angewapa nchi. Na tena, kurudia, ahadi hiyo ya nchi kwa Ibrahimu ilikusudiwa kuwa utimilifu wa nia ya awali ya Mungu kwa wanadamu kutoka Mwanzo sura ya 1 na 2. Kwa hivyo sasa tunaona maendeleo haya ya mada hii ya nchi yakifikia kilele, angalau katika hatua hii, katika matarajio ya nabii wa Agano la Kale ya siku ambayo Mungu atawarudisha watu wake kwenye nchi hiyo katika kutimiza nia yake ya awali. Kipengele kimoja cha kuvutia cha hili, pia, ni kwamba tumeona katika sehemu zote mbili nilizosoma katika Ezeieli 36 na 37, marejeleo wazi kwa mababu, kwa Ibrahimu, ahadi aliyopewa Ibrahimu.

Lakini pia kuna marejeleo kadhaa kuhusu Bustani ya Edeni, yakidokeza kwamba kurudi kwenye nchi pia kulikuwa ni kurudi kwenye utimilifu wa makusudi ya Mungu kwa Edeni, kwa ufahamu wangu. Kwa hivyo, rudi kwenye sura ya 36 na anza na mstari wa 30. Hii ni katika muktadha wa Mungu kuwarejesha kwenye nchi katika mstari wa 28.

Sasa nitasoma mistari ya 29 na 30, kwa kweli. Nitawaokoa na uovu wenu wote, nitaita nafaka na kuifanya iwe nyingi, wala sitawaletea njaa. Nitaongeza matunda ya miti na mazao ya mashamba ili msipate tena aibu miongoni mwa mataifa kwa sababu ya njaa.

Tazama lugha hiyo ya kuongeza matunda na kuongeza mazao. Sasa, hiyo inaweza kuwa mada ya jumla ya baraka na uzaaji, ambayo labda ni, lakini inayofuata inanifanya nifikirie kwamba inaweza pia kuwa na uhusiano: wanandoa wanaofuata wana uhusiano na Edeni. Kwa hivyo, katika mstari wa 25, nitasoma mstari wa 34; hii bado ni sura ya 36 ya Ezeieli.

Sura ya 36 ya Ezeieli, mstari wa 34. Nchi iliyo ukiwa italimwa badala ya kukaa ukiwa machoni pa wote wapitao humo. Watasema kwamba nchi hii iliyoharibiwa imekuwa kama Bustani ya Edeni.

Miji iliyokuwa imebaki magofu, ikiwa ukiwa na kuharibiwa, sasa imeimarishwa na kukaliwa na watu. Kwa hivyo, angalia uhusiano ulio wazi na Bustani ya Edeni. Tena, mtu anaweza kusema hiyo ni sitiari tu ya jinsi ardhi itakavyokuwa nzuri, labda.

Lakini tena, unapoangalia hili kibiblia na kitheolojia, ni vigumu kukosa ukweli kwamba hii ni zaidi ya sitiari ya jinsi nchi itakavyokuwa. Mwandishi anaelezea nia kwamba Mungu atarejesha makusudi yake kwa watu wake, ambayo hapo awali yalikuwa katika Bustani ya Edeni. Sura ya 36 na mstari wa 11 ndizo ninazofikiri ni madokezo mengine yaliyo wazi ya Mwanzo 1 na 2. Kwa kweli, nitarudi nyuma na kuanza na mstari wa 9, Ezeieli 36, mstari wa 9. Nina wasiwasi na nitakuangalia kwa upendeleo.

Mtlimwa na kupandwa. Nitaongeza idadi ya watu juu yenu, naam, nyumba yote ya Israeli. Miji itakaliwa na watu, na magofu yatajengwa upya.

Nitaongeza idadi ya wanadamu na wanyama juu yenu, nao watazaa na kuongezeka. Nitawakalisha watu juu yenu kama ilivyokuwa hapo awali, nami nitawafanikisha zaidi kuliko hapo awali. Ona kwamba lugha ya watu na wanyama kuzaa na kuongezeka au kuongezeka juu ya nchi, ambayo nadhani ni dokezo wazi kurudi kwenye Mwanzo 1 na 2 na nia ya Mungu kwa uumbaji wake wa kwanza.

Kwa hivyo, kitabu cha Ezeieli, hasa 36 na 37, lakini tunaweza kupata maandiko mengine, nadhani, na hadi mwisho wa kitabu cha Ezeieli, yanaelezea nia ya Mungu ya kuwakusanya watu wake na kuwarejesha kutoka uhamishoni na kuwarudisha katika nchi yao katika utimilifu wa uhusiano huu wa kitheolojia wa kibiblia, utimilifu wa Mwanzo 12 na ahadi za Mungu kwa Ibrahimu na mababu, lakini pia kurudi Bustani ya Edeni na kuonyesha kurudi katika nchi hatimaye ni usemi wa nia ya Mungu kwa viumbe vyote na kwa nia yake iliyoonyeshwa katika tendo lake la kwanza la ubunifu katika Mwanzo 1 na 2. Tena, Mungu hataondoa hilo, na huo ulikuwa mpango A ambao haukufanya kazi; hebu tujaribu mpango B, lakini Mungu anakusudia kutimiza makusudi yake kwa uumbaji wake. Andiko lingine muhimu linapatikana katika mawili kati ya hayo ambayo tutayaangalia katika kitabu cha Isaya, nabii Isaya. Katika Isaya sura ya 60, Isaya vivyo hivyo, tunaweza kuangalia vifungu vya kila aina katika Isaya, kuanzia hasa katika sura ya 40, ambapo Mungu anaanza kuelezea nia yake ya kuwarejesha watu wake katika nchi yao mara kwa mara.

Sura ya 40 kwa kweli inajulikana sana: Wafariji, wafariji watu wangu, asema Bwana, semeni na Yerusalemu kwa upole, mtangazieni ya kwamba huduma yake imekamilika. Mstari wa 3, sauti ya mtu aitaye jangwani, itayarishe njia ya Bwana, njia kuu kwa Mungu wetu. Kila bonde litainuliwa, kila mlima na kilima vitashushwa, ardhi yenye miamba itakuwa tambarare, mahali penye miamba patasawazishwa, utukufu wa Bwana utafunuliwa.

Tayari ni Mungu akielezea nia yake katika Isaya 40 ya kuwarudisha watu katika nchi katika tendo jipya la ubunifu. Andiko ninalotaka kuliangalia ni Isaya, sura ya 60. Katika Isaya sura ya 60, tukianza kuelezea au kutarajia kurejeshwa kwa watu wa Mungu ambao sasa wako uhamishoni, sura ya 60, inuka uangaze kwa maana nuru yako imekuja na utukufu wa Bwana unakuzukia.

Sasa utaona, hupati, angalau katika tafsiri ya Kiingereza, nchi au neno Edeni au kitu kama hicho, lakini ni wazi wazo hili la watu kurejeshwa katika nchi. Inuka uangaze kwa maana nuru yako imekuja na utukufu wa Bwana unakuzukia. Tazama, giza linaifunika dunia na giza nene limewafunika watu.

Lakini Bwana atakuzukia, utukufu wake utaonekana juu yako. Mataifa yatakuja kwenye nuru yako, yaani Yerusalemu, kwa Israeli, na wafalme kwa mwanga wa mapambazuko yako. Inua macho yako na utazame pande zote, nyote mkusanyike na kuja kwako.

Wana wako wanakuja kutoka mbali, na binti zako wamebebwa mikononi mwao. Ndipo utakapotazama na kung'aa, na moyo wako utatetemeka na kushangilia. Utajiri wa bahari utaletwa kwako; utajiri wa mataifa utakuja.

Nitaruka hadi mstari wa 9. Hakika visiwa vinanitazama, mbele ni meli za Tarshishi, zikileta wana wako kutoka mbali wakiwa na fedha na dhahabu yao, kwa heshima ya Bwana, Mungu wako, Mtakatifu wa Israeli, aliyekubariki. Mstari wa 10, wageni watajenga kuta zako, wafalme watakutumikia. Tunaweza kuendelea na kusoma zaidi sura ya 60 ya Isaya, nami ningekutia moyo usome sehemu iliyobaki kwa sababu sura nzima imejitolea kwa ajili ya urejesho wa watu wa Mungu.

Kwa hivyo sasa, hii inagusa mada ya watu wa Mungu pia. Lakini Isaya 60 inaelezea kurudi kwa watu wa Mungu, kurejeshwa kwa watu wa Mungu kwenye nchi. Kwa mara nyingine tena, ndani ya muktadha wa kisheria, ni katika kutimiza ahadi za Mungu kwa Ibrahimu, pamoja na nia yake ya awali ya uumbaji.

Labda mojawapo ya maelezo kamili ya unabii kuhusu hili yanapatikana katika Isaya, sura ya 65. Na sura ya 65 ya Isaya, cha kuvutia sana, inachukua dhana hii ya urejesho wa nchi na kuiunganisha na funguo kadhaa. Kuanzia mstari wa 17, ahadi ya kurudi kwa watu kutoka uhamishoni hadi nchi sasa inaeleweka kwa maana ya uumbaji mpya.

Na hapa tunapata lugha ya uumbaji mpya. Kwa kweli, tunaona lugha ya mbingu mpya na dunia mpya, ambayo tutaiona baada ya muda mfupi tu, inaonekana inakumbuka simulizi la Mwanzo pia. Kwa hivyo, kuna miunganisho mingi na Mwanzo sura ya 1 na 2. Kwa hivyo hii inaonekana, kama nilivyosema, inaongeza kurudi kwa matarajio ya ardhi kwa ufunguo mpya, ambapo matarajio ya urejesho sasa yanaonekana kupanuliwa zaidi ya nchi ya Palestina na sasa kukumbatia ulimwengu mzima uliombwa upya au uumbaji mpya.

Kwa hivyo, kuanzia sura ya 65 ya Isaya na mstari wa 17, Tazama, nitaumba mbingu mpya na dunia mpya. Mambo ya kwanza hayatakumbukwa, wala hayataingia akilini.

Bali furahini na kushangilia milele kwa ajili ya haya ninayoumba, kwa maana naumba Yerusalemu uwe furaha na watu wake wawe furaha.

Nitafurahi juu ya Yerusalemu na kuwafurahia watu wangu. Sauti ya kilio na kilio haitasikika ndani yake tena. Na tutasoma mistari mingine michache baada ya muda mfupi tu.

Lakini angalia hilo la kwanza katika mstari wa 17. Tazama, nitaumba mbingu mpya na dunia mpya. Kwa hivyo Mungu sasa anaonyesha nia yake ya kuwarejesha watu kutoka uhamishoni, lakini sasa si tu kwa upande wa kurudi katika nchi ya Kanaani, nchi ya ahadi, lakini sasa kwa upande wa kukaa katika ulimwengu mzima uliombwa upya.

Nami nataka utambue miunganisho yote na Mwanzo sura ya 1 na 2. La kwanza ambalo tayari tumetaja liko katika mstari wa 17, ambapo mbingu mpya na dunia mpya zinakumbuka mpangilio wa asili wa uumbaji wa Mwanzo sura ya 1 na 2. Hiyo ni katika Mwanzo sura ya 1 na mstari wa 1, ambapo mwandishi anasema, Hapo mwanzo, Mungu aliumba mbingu na dunia. Sasa tunamwona Mungu akiumba mbingu mpya na dunia mpya. Kwa hivyo hata kwa msamiati, lugha ya mbingu na dunia, iliyorudiwa hapa katika Isaya 65, 17, inakumbuka kitendo cha asili cha uumbaji.

Kwa njia ile ile ambayo katika sehemu ya pili ya 17, mambo ya kwanza hayatakumbukwa. Labda pia ni dokezo la uumbaji wa kwanza, pamoja na hali yao uhamishoni. Kwa hivyo, mbingu mpya na dunia mpya zinakumbuka kitendo cha awali cha uumbaji cha Mwanzo 1 na 1. Hapo mwanzo, Mungu aliumba mbingu na dunia.

Sasa, Mungu anaumba mbingu mpya na dunia mpya. Nambari ya pili, ukweli, unapoendelea kusoma katika mstari wa 20, ukweli kwamba hakuna kifo cha mapema unaonekana kukumbuka laana ya kifo kwa sababu ya dhambi ya Adamu. Angalia mstari wa 20: Kwa maana hapatakuwa tena mtoto mchanga aishiye siku chache tu, wala mzee asiyeishi miaka yake yote.

Yeye afaye akiwa na umri wa miaka mia moja atahesabiwa kuwa kijana tu. Yeye ashindweye kufikia umri wa miaka mia moja atahesabiwa kuwa amelaaniwa. Watajenga nyumba na kukaa ndani yake, watapanda mizabibu na kula matunda yake, n.k.

Lakini angalia ninachotaka kuisitiza ni lugha hii ya kutokufa mapema tena, hakuna mtu ambaye haishi maisha yake kikamilifu. Sasa kwingineko katika Isaya, nabii anatarajia wakati ambapo kifo hakitakuwapo tena. Lakini hata tunavyoshughulikia hili, nadhani Isaya labda anazungumza kwa lugha ya kishairi sana kuhusu jinsi kile kilichotokea katika uumbaji wa kwanza kwa sababu ya dhambi sasa kitageuzwa katika uumbaji mpya.

Kwa hivyo, lugha hii ya kutokufa mapema tena inaonekana kuakisi mabadiliko ya kile kilichotokea kutokana na dhambi ya Adamu. Angalia katika mistari ya 21 na 22 kwamba mwandishi anafikiria wakati ambapo hakutakuwa na unyonyaji au dhuluma tena. Lakini nataka utambue lugha ya kuzaa matunda katika nchi ambayo inaonekana tena kukumbuka lugha ya Bustani ya Edeni.

Kwa hivyo, 21 na 22, watajenga nyumba na kukaa ndani yake; yaani watu wa Mungu, Israeli, atakapowarudisha katika nchi hiyo. Watapanda mizabibu na kula matunda yake. Hawatajenga tena nyumba, na wengine watakaa humo au kupanda na kula.

Kwa maana kama siku za mti zitakavyokuwa, ndivyo zitakavyokuwa siku za watu wangu. Kwa hivyo, niliona kwamba lugha ya miti na uzao inaonekana kwangu kukumbuka lugha ya Edeni. Kwa hivyo, uumbaji huu mpya unakusudiwa kuwa Edeni mpya, uumbaji mpya baada ya ule wa kwanza katika Mwanzo 1 hadi 3. Nadhani kuna marejeleo moja mahususi kuhusu Edeni, na hiyo ndiyo aya tuliyoisoma, sehemu ya pili ya mstari wa 22.

Kwa maana kama siku za mti, ndivyo zitakavyokuwa siku za watu wangu. Cha kufurahisha ni kwamba, Septuagint, tafsiri ya Kigiriki ya Agano la Kale, hapa katika Isaya 65 mstari wa 22, ina maana kama siku za mti wa uzima au kama mti wa uzima, ikionyesha wazi uhusiano wa Bustani ya Edeni katika Mwanzo sura ya 2 kwa marejeleo yake waziwazi kuhusu mti wa uzima. Kwa hivyo, Isaya sura ya 65, Isaya 65 inatarajia siku ambayo Mungu atawarudisha watu wake kwenye nchi lakini sasa inaonekana kuifikiria kama kitu zaidi ya kurudi tu katika nchi ya Palestina bali ulimwengu mpya, uumbaji mpya, mbingu mpya na dunia mpya kulingana na uumbaji wa kwanza katika Mwanzo 1 na 2. Unapata kitu kama hicho katika sura ya 62 na mstari wa 66.

Isaya 66 na mstari wa 22 tena, kama vile mbingu mpya na nchi mpya nitakazofanya zitakavyokaa mbele zangu, asema Bwana, ndivyo jina lenu na wazao wenu watakavyokaa. Kwa hivyo tena, Isaya anaishia kwa kurejelea uumbaji mpya. Andiko la mwisho ninalotaka kushughulika nalo ni, ni maandiko ya kuvutia ambayo hatuwezi kuyahusisha na nchi lakini kuna maandiko kadhaa katika Zaburi ambayo yanaonekana kutarajia siku ambayo Masihi, mfalme atakapotawala, mwana wa Daudi atakapotawala, utawala wake utapanuliwa ili kukumbatia na kufunika dunia nzima.

Dunia nzima itakuwa urithi wake. Kwa mfano, katika Zaburi sura ya 2 na mstari wa 8, ambayo mara nyingi huitwa na wasomi au kuelezewa kama zaburi ya kifalme, katika Zaburi sura ya 2 na mstari wa 8, Mungu akimwambia mfalme, aliyetiwa mafuta, anasema, Niombe nami nitawafanya mataifa kuwa urithi wako, na miisho ya dunia kuwa milki yako. Utawatawala kwa fimbo ya chuma, nawe utawavunja vipande vipande kama vyombo vya udongo.

Kwa hivyo, Zaburi sura ya 2 mstari wa 8 inatarajia wakati, inatarajia kwamba Masihi, mpakwa mafuta, hatimaye atapewa miisho ya dunia, si nchi ya Palestina tu, bali miisho ya dunia kama milki yake. Hiyo ni, kwa njia ile ile, kwamba Adamu na Hawa wangepanua utawala wa Mungu ili kukumbatia uumbaji wote, sasa inaonekana kupata utimilifu wake hatimaye katika mpakwa mafuta, mtu wa kimasihi katika Zaburi sura ya 2 mstari wa 8, ambapo atapewa miisho ya dunia kama milki yake, kama mtu atakayeitawala. Zaburi sura ya 89, zaburi nyingine inayomzungumzia mfalme wa ukoo wa Daudi au mtu wa kimasihi au mtawala, katika Zaburi 89 na mstari wa 27.

Acha nirudi kwenye mstari wa 25. Nitaweka mkono wake, nikirejelea mstari wa 20, Nimempata Daudi mtumishi wangu. Kwa mafuta yangu matakatifu nimempaka mafuta.

Kisha , katika mstari wa 25, nitaweka mkono wake juu ya bahari, na mkono wake wa kuume juu ya mto. Ataniita, Wewe ndiwe baba yangu, Mungu wangu. Mwamba, mwokozi wangu, unaokumbusha fomula ya agano la Daudi katika 2 Samweli 7. Wewe ndiwe baba yangu, nami nitakuwa mwanao.

Kisha, mstari wa 27, nitamweka kuwa mzaliwa wangu wa kwanza, aliyetukuka zaidi ya wafalme wote wa dunia. Kwa hivyo tena, Zaburi ya 89 pia inaona wakati ambapo Daudi, mtiwa mafuta, mwana wa Daudi, hatimaye atatawala dunia nzima, si juu ya nchi ya Palestina tu. Zaburi ya 110.

Zaburi 110 na mstari wa 6, zaburi nyingine ambayo mara nyingi huitwa zaburi ya kimasihi. Acha nianze kusoma mstari wa 1. Ni zaburi fupi sana. Zaburi 110.

Bwana alimwambia Bwana wangu, keti mkono wangu wa kuume, hata nitakapowafanya adui zako kuwa kiti cha miguu yako. Bwana atanyosha fimbo yako ya enzi kutoka Sayuni. Utatawala katikati ya adui zako.

Majeshi yako yatakuwa tayari siku ya vita, yamepambwa kwa utakatifu tangu tumbo la alfajiri. Utapokea tarehe ya ujana wako. Bwana ameapa, wala hatabadilisha nia yake.

Wewe ni kuhani milele kwa mfano wa Melkizedeki. Bwana yuko mkono wako wa kuume. Atawaponda wafalme siku ya ghadhabu yake.

Atawahukumu mataifa, akikusanya wafu na kuwaponda watawala wa dunia yote. Atakunywa kutoka kwenye kijito kando ya njia; kwa hivyo, atainua kichwa chake. Unapata kitu kama hicho katika Isaya sura ya 9, ambayo pia inamzungumzia mwana wa kimasihi atakayezaliwa.

Lakini lengo la haya yote ni kwamba hatimaye, dunia nzima itakuwa urithi wa mtawala wa ukoo wa Daudi. Sasa, tutaona hili ni muhimu utakapogundua, mambo machache. Jambo la kwanza, utagundua sasa kwamba lengo la ardhi na uumbaji limeunganishwa na lengo la ufalme na ufalme.

Lakini hili pia litakuwa muhimu tunaposhughulikia mada ya Yesu kama Masihi na jinsi hilo linavyohusiana na mada ya ardhi. Lakini jambo muhimu hapa ni kwamba kuanzia na Isaya 65, lakini pia katika Zaburi kadhaa, tunapata wazo hili kwamba hatimaye kile ambacho watu wa Mungu watarithi ni uumbaji mpya, dunia nzima. Hatimaye, dunia nzima itakuwa urithi wa mtawala wa ukoo wa Daudi katika siku zijazo.

Hadi sasa katika Agano la Kale, tumeona kwamba Mungu, kuanzia na simulizi la gharika, Mungu anaanza kuonyesha nia yake kwa kuonyesha uaminifu wake kwa uumbaji. Hata katika gharika, Mungu anaonyesha nia yake ya kuwarudisha watu wake kwenye nchi, kuirejesha nchi ili iwe mahali ambapo Mungu anaweza kukaa na watu wake, ambapo watu wake wanaweza kuishi na kushiriki katika uwepo wa Mungu katika nchi. Pia tuliona kwamba hii ilikuwa sehemu ya ahadi aliyopewa Ibrahimu. Mungu alipoonyesha nia yake ya kumpeleka Ibrahimu kwenye nchi, angemwonyesha.

Hii haikuwa tu kufanya jambo zuri kwa Ibrahimu, lakini hii ilikuwa sehemu ya utimilifu wa Mwanzo 1 na 2, ambapo Adamu na Hawa katika sura ya 3 walifukuzwa kutoka bustanini. Sasa, Mungu anaelezea nia yake ya kuwarudisha watu wake katika nchi aliyoiumba awali na kuwapa kama zawadi ya neema. Tuliona hili katika historia yote ya Agano la Kale Israeli walipoingia katika nchi ya Kanaani.

Hii inakusudiwa kutimiza ahadi zilizotolewa kwa Ibrahimu na mababu, pamoja na nia yake ya uumbaji katika Mwanzo 1 na 2. Lakini kama Adamu na Hawa, Israeli inaiga historia ya Adamu na Hawa. Na kama Adamu na Hawa, Israeli pia haitii. Pia wanafukuzwa au kuhamishwa kutoka nchi, mahali pa baraka, mahali pa uwepo wa Mungu.

Na hivyo, maandiko ya unabii yanatabiri wakati ambapo Mungu atawarejesha tena watu wake kwenye nchi hiyo katika kutimiza ahadi alizopewa Ibrahimu, lakini pia katika kutimiza nia ya awali ya Mungu katika Mwanzo 1 na 2, kuwapa watu wake nchi hiyo, dunia. Kwa hivyo tena, Mungu haachi tu mpango wake au kuanzisha mpya, bali badala yake, anakusudia kuwarudisha watu wake kwenye nchi yao. Lakini maandiko kadhaa, kwa mfano, katika Isaya sura ya 65, baadhi ya Zaburi yanatabiri wakati ambapo Israeli na watu wa Mungu watarithi ulimwengu wote, kwamba kile ambacho Mungu atawarejesha si nchi ya Palestina tu, bali kwa kweli ni uumbaji mpya.

Hata baadhi ya Zaburi zinatarajia wakati ambapo, hatimaye, urithi wa mfalme wa ukoo wa Daudi utakuwa mwisho wa dunia, dunia nzima. Labda katika kutimiza mpango wa Mungu kwa wanadamu katika Mwanzo, kwamba walitakiwa kutawala

dunia nzima kama makamu wa watawala wa Mungu na kueneza utawala na utukufu wake juu ya viumbe vyote. Kwa hivyo siku moja Mungu atarejesha, kwa namna fulani hadi sasa, Agano la Kale, mafundisho ya Agano la Kale kuhusu ardhi na uumbaji na uumbaji mpya.

Tena, kuna maandiko mengine ambayo tungeweza kuyatumia, na nimekuwa nikichagua badala ya kuyakamilisha. Lakini hoja ya maandiko haya ni kwamba siku moja Mungu atarejesha nia zake kwa wanadamu na uumbaji katika tendo jipya la ubunifu, uumbaji wa kimwili, ambapo watafurahia tena baraka ambazo wangepaswa kufurahia katika uumbaji mpya na ambapo Mungu atakaa tena katikati yao. Sasa, hilo linatuandaa kwa ajili ya mafundisho ya Agano Jipya kuhusu ardhi na uumbaji na uumbaji mpya.

Na tena, tunachotaka kufanya ni kuzingatia baadhi ya maandiko makuu yanayowakilisha. Mambo machache ya kuangazia kuhusu mafundisho ya Agano Jipya ambayo ni ya kuvutia na muhimu kukumbuka. Moja ni, hadi utakapofika kwenye Ufunuo, na hasa sura ya 21 na 22 kuhusu uumbaji mpya, Tazama ; niliona mbingu mpya na dunia mpya.

Hadi utakapofika huko, kinachovutia ni kutokuwepo kabisa kwa lugha ya ardhi katika Agano Jipya. Hutamkuta Paulo akiahidi nchi ya watu. Hutamkuta Yesu akizungumzia sana kuhusu kuwarejesha watu kwenye nchi hiyo.

Hutapata waandishi wengine wa Agano Jipya wakisema mengi kuhusu kurudi kwa watu katika nchi hiyo. Sasa, kuna mambo kadhaa ambayo yanaweza kufanywa kutokana na hilo. Tutazungumzia kidogo kuhusu kwa nini hilo linaweza kuwa na jinsi hilo linavyoweza kuwa muhimu.

Lakini jambo muhimu zaidi la kukumbuka ni karibu kutokuwepo kabisa kwa marejeleo ya ardhi. Hadi utakapofika kwenye Ufunuo 21, ambapo unakuta uumbaji mpya unaibuka, kuna marejeleo machache sana ya ardhi. Sasa, kama tulivyosema kwa lugha ya agano, hiyo haimaanishi kwamba ardhi haichukui tena jukumu kwamba uumbaji na ardhi sasa havipo katika Agano Jipya, au ni muhimu katika Agano la Kale lakini si katika Agano Jipya, au si muhimu sasa lakini vinaweza kuwa baadaye.

Huenda ikawa baadaye katika utimilifu, utimilifu wa mwisho. Kwa hivyo, tunahitaji kujiuliza kwa nini huenda kusiwe na lugha ya ardhi, lakini hata kama haipo, je, ardhi bado ina jukumu muhimu na muhimu katika Agano Jipya? Jambo lingine, tena, la kutambua ni kwamba mafundisho ya Agano Jipya na uumbaji yanashiriki katika mvutano ambao tayari lakini bado haujaanzishwa wa eskatolojia ambayo tayari tumezungumzia mara kadhaa. Hiyo ni, nadhani, ninaposoma Agano Jipya, tutagundua kwamba nchi inaahidi kutarajia kidogo tunakoelekea.

Ahadi za nchi tunazopata katika fasihi ya kinabii, kile kinachoonekana katika Zaburi, kusudi la Mungu kwa ajili ya uumbaji kwa ajili ya ahadi ya Ibrahimu linatimizwa tayari katika kuja kwa Kristo na watu wake kwa kutarajia utimilifu ambao bado au wa mwisho ambao nadhani tunaupata katika Ufunuo sura ya 21. Na zaidi ya hayo, kwamba ahadi hizi katika zote mbili ambazo tayari na ambazo bado, ahadi hizi zinatimizwa kimwili na kiroho. Kama tulivyosema, nchi ina pande mbili za kimwili na kiroho.

Kwa hivyo, tunapopata utimilifu, labda tutaona ikitokea kiroho na kimwili. Lakini ahadi za nchi, nadhani, zinatimizwa kulingana na mpango huu ambao tayari lakini bado haujatimizwa, tayari umetimizwa katika Kristo na wokovu anaouleta na kwa watu wake kwa kutarajia utimilifu wa mwisho, utimilifu wa kimwili ambao mtu hupata katika uumbaji mpya katika Ufunuo 21. Kwa hivyo katika kipindi chetu kijacho, tutaanza na Injili, na tutaanza kuangalia jinsi mada ya uumbaji, uumbaji mpya, na nchi inavyotimizwa katika Agano Jipya na Injili, barua za Paulo, baadhi ya maandishi mengine ya Agano Jipya na kufikia kilele katika kitabu cha Ufunuo na kuangalia jinsi uumbaji, uumbaji mpya, mada ya nchi kutoka Agano la Kale inavyoendelezwa katika Agano Jipya na kupata utimilifu wake katika nafsi ya Yesu Kristo na hatimaye katika utimilifu wa Mungu wa ahadi zake zote kwa watu wake katika kitabu cha Ufunuo.

Huyu ni Dkt. Dave Mathewson katika mfululizo wake wa mihadhara kuhusu Theolojia ya Agano Jipya. Huu ni kipindi cha 3, Uumbaji, Ardhi, na Burudani katika Agano la Kale.